

ШЭСЦЬ ТЫСЯЧ УЗОРАУ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 71 (655)

Верасень 1962 г.

Год выдання 8-ы.

Новыя дамы на вуліцы імя Чкалава.

НЯДАўНА ў Мінску гасціў Якаў Адзінец — ураджэнец Беларусі, цяпер грамадзянін Злучаных Штатаў Амерыкі. Калі Я. Адзінец разам з групай амерыканскіх турыстаў праязджаў у аўтобусе па вуліцах Чкалава і Маскоўскай, ён пільна глядзеў у акно, а адарваўшыся ад яго, сказаў сваім суседу:

— Я ведаў гэты раён Мінска. Ускрайна з непрыгляднымі домікам, у якіх цмяна свідзіліся газавыя лямпы, конка, якая павольна рухалася па брудных вуліцах, дрэнна апаранутыя людзі... А што зрабілі мінчане са сваім горадам! Цяпер і вокам не акнеш былія ўскрайныя часткі горада.

Мы сустрэліся са стрыжняй выканаўчага камітэта Акцябрскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска Н. Ф. Пракопчыкам, папрасілі яго дапамагчы нам «акінуць вокам» гэтую непрыглядную ў мінулым ускрайну Мінска і адказаць на некалькі пытанняў.

ПЫТАННЕ. Раскажыце, калі ласка, якім быў гэты раён раней, скажам, да Вялікай Айчыннай вайны, і параўнайце яго з сённяшнім Акцябрскім раёнам.

АДКАЗ. Аднапавярховы раён, у асноўным раён індывідуальнай забудовы з мноствам вузкіх, нядобраўпарадкаваных вуліц, раён, дзе размясцілася некалькі невялікіх прамысловых прадпрыемстваў: швейная, кандытарская і тытунёвая фабрыкі, дзве чыгуначныя станцыі — пасажырская і таварная, вагона-рамонтны завод. Але і гэта ўсё было на 80 працэнтаў знішчана гітлераўцамі ў полыме вайны.

ПЫТАННЕ. Якіх поспехаў дасягнулі мінчане ў аднаўленні свайго горада ў цэлым і Акцябрскага раёна ў прыватнасці? Спыніцеся крыху падрабязней на прамысловых прадпрыемствах, якія выраслі на месцы пустака, пажарышчаў і папалішчаў.

АДКАЗ. Наш народ умее і абараняць сваю зямлю, і ўпрыгожваць яе.

Нядаўна ў гутарцы са мной адзін украінскі архітэктар сказаў:

— Вы пабудавалі цудоўны горад! Не толькі мінчане, але і ўсе мы, савецкія людзі, можам ганарыцца. Мінск упрыгожвае нашу зямлю...

У нашым горадзе пяць раёнаў. У паўднёва-заходняй частцы яго на плошчы 2,5 тысячы гектараў раскінуўся Акцябрскі раён. У раёне 289 вуліц, насельніцтва — 120 тысяч чалавек. Гэта амаль Гомель — абласны

МІНСК, раён Акцябрскі

Гутарка са старшынёй выканаўчага камітэта Акцябрскага раённага Савета дэпутатаў працоўных горада Мінска Н. Ф. ПРАКОПЧЫКАМ.

цэнтр нашай рэспублікі.

Цяпер гэта зусім новы, пераўтвораны раён, раён прамысловых прадпрыемстваў і новабудуляў. Тут выраслі асобныя гіганты прамысловасці, побач з імі цэлыя рабочыя гарадкі і пасёлкі. Гэта там, дзе размясціліся камбінаты: будаўнічых матэрыялаў, камвольны, мясакамбінат. На месцы цагельнага завода вырас камбінат буйна-блочных будаўнічых канструкцый, які забяспечвае ўсю рэспубліку будаўнічымі матэрыяламі. Тут жа вялікі жылы масіў з новымі вуліцамі: імя Папова, Шчорса, Акрэсціна, Талаша, Смірнова і іншымі.

На тэрыторыі нашага раёна размяшчаюцца заводы медыцынскіх і эндэкрынных прэпаратаў, два цагельныя, хлебазавод, два халадзільнікі, электрарамонтны завод, некалькі фабрык. Па аб'ёму прамысловай прадукцыі Акцябрскі раён займае другое месца ў нашым горадзе.

ПЫТАННЕ. Што вы можаце сказаць аб жыллёвым будаўніцтве? Якая ўвага надаецца гэтаму пытанню?

АДКАЗ. Як заўсёды, першачарговая. За апошні час у раёне пабудавана 180 многэтажных жылых дамоў. Гэта больш чым 200 тысяч квадратных метраў жылой плошчы. 150 тысяч квадратных метраў пабудавана індывідуальнымі забудовшчыкамі. Новыя дамы прыгожыя, зруч-

ныя і добраўпарадкаваныя. **ПЫТАННЕ.** Як ідзе будаўніцтва навучальных, медыцынскіх і культурна-бытавых устаноў?

АДКАЗ. Мы не толькі будзем кватэры для насельніцтва, але і клопцімся аб тым, каб у новых раёнах і кварталах было ўсё неабходнае для чалавека: магазіны, сталовыя, кафэ, школы, дзіцячыя яслі і сады, бальніцы, паліклінікі, Палацы культуры, клубы, кінатэатры. У сучасны момант на тэрыторыі раёна 5 паліклінік, 3 медсанчасці пры буйных прадпрыемствах, тэхналагічны інстытут, індустрыяльны тэхнікум, 3 тэхнічныя вучылішчы, каля 20 школ, дзе навучаецца 13 500 дзяцей, 7 школ рабочай моладзі на 3 тысячы чалавек. У новым навучальным годзе ўпершыню празвінеў званок у некалькіх новых школах, у тым ліку ў новай школе-інтэрнаце. Пабудавана

на тры кінатэатры: «Сцяг», «Авангард», «Ударнік», некалькі Палацаў культуры, больш 10 клубаў для рабочых.

Гаворачы аб раёне, хочацца адзначыць, што ён увесь пераў-

тварыўся, разросся не толькі ў шырыню, але і ў вышыню. Па прыгожых зялёных вуліцах Маскоўскай, Чкалава, Святрдлова, Маякоўскага пабеглі тралейбусы і аўтобусы. Вельмі зручныя і прыгожыя новыя шляхаводы, якія працягнуліся над вуліцамі Святрдлова, Бабруйскай. У хуткім часе іх стане яшчэ больш. Ды і ўвесь наш Акцябрскі раён у будучым стане яшчэ лепшы. Вырасць і ўпрыгожача зелянінай новыя вуліцы, добраўпарадкоўвацца берагі Свіслачы, праз якую перакінуцца новыя масты, увойдуць у дзеянне дадатковыя тралейбусныя і аўтобусныя лініі.

У заключэнне хочацца сказаць: няхай больш гасцей прыязджае ў Беларускую сталіцу — і нашых савецкіх, і замежных. Няхай яны сваімі вачыма паглядзяць на наш горад. Калі яны прыляцяць да нас самалётам, яны сойдуч у аэрапорце, у раёне Акцябрскім. Калі прыедуць пездам, знаёмства з горадам пачнуць з Прывакзальнай плошчы, таксама ў раёне Акцябрскім. А потым убачаць і ўвесь наш горад — ветлівы, новы, старажытны і юны Мінск.

Г. ПАРОМЧЫК.

ў павільёне «Шпексхоф». Я «выконваюць» дзесяткі канструкцый насценных гадзіннікаў, будзільнікі для сляпых, гадзіннікі для аўтамабіляў. Гэта ўсяго толькі невялікая «дэлегацыя» 26-мільённай арміі гадзіннікаў, выпушчаных у нашай краіне за апошні год. З секунднай дакладнасцю паказваюць яны аднолькавы час. Нездарма гадзіннікі савецкай маркі так папулярны за рубяжом.

Раніцай прасторны павільён «Грасімузеум» запоўнены сонечнымі зайчыкамі. Яны гуляюць на паліраваных шкатулках з Палеа, скачуць па падлозе і сценках, адлюстроўваюцца ад раслісных падносаў, маэлікі і фарфору. Усё ў павільёне — ці то гэта керамічныя і драўляныя вырабы літоўскіх умельцаў або вышыўка беларускіх майстроў, вясёлая дымкаўская цацка або тонкія паўночныя карункі — гарманічна спалучае нацыянальныя традыцыі і сучасны почырк мастакоў.

Стэнды тканін. Першакласная пушыстая воўна, лёгкія шаўкі, старажытны і сучасны лён і юныя сінтэтычныя матэрыялы — капрон, лаўсан, віскозныя шаўкі. Высокая якасць тканін, багацце расфарбовак пераконваюць у поспехах савецкіх тэкстыльшчыкаў і хімікаў.

Ласы Савецкай краіны багаты пушным зверам. Аднак на кірмашы красуюцца футры і манто не толькі з натуральных футраў: шырокай гамай прадстаўлены тут і футры штучныя.

Яшчэ адзін павільён, непадобны на іншыя. У ім кнігалюбы знойдуць творы Маркса, Энгельса, Леніна, а таксама прамовы і даклады М. С. Хрушчова; дзесяткі твораў, ад значаных Ленінскімі прэміямі; кнігі «нябесных братоў» — Юрыя Гагарына і Германа Цітова; шматлікія часопісы і газеты. Маленькая часцінка з бурнага патоку савецкіх выданняў...

...Сем дзён будуць працаваць у Лейпцыгу шматлікія эксперты і гандлёвыя прадстаўнікі. Іх сустрэчы з'являцца жывым адлюстраваннем магчымасцей, якія тояцца ў мірным супрацоўніцтве народаў.

«Блакiтныя чалавечкі весела крочаць па сонечным полі. На адным — еўрапейскі капялюш, другі — ва ўсходняй чалме. Дзве рукі злучыліся ў сяброўскімі поціску — сімвал мірнага супрацоўніцтва розных краін і кантынентаў.

Гэты плакат можна ўбачыць сягоння на вуліцах многіх сталіц свету. Ён кліча ў Лейпцыг, на традыцыйны кірмаш тавараў шырокага спажывання, які адкрыўся ў верасні.

Савецкі Саюз — пастаянны ўдзельнік Лейпцыгскага кірмашу. Сялетняй восенню ён дэманструе экспазіцыю з 6 000 узораў. Каб размясціць іх, спатрэбілася восем павільёнаў.

Навіны савецкай радыётэхнічнай прамысловасці: тэлевізары, радыёлы, магнітафоны, восем апошніх канструкцый радыёпрыёмнікаў — вынік вялікай працы інжынераў і рабочых Масквы, Ленінграда, Рыгі.

Радыёпрыёмнік «Спідола» на паўправадніках створаны на рыжскім заводзе «ВЭФ». Пагабарытах ён меншы за том энцыклапедыі, а праце цудоўна, мае некалькі дыяпазонаў. Маленькая «Гаўя» — таксама з Рыгі. Яна важыць усяго 550 грамаў. Ёй аддаюць перавагу аматары падарожжаў. Наведвальнікі кірмашу пачуюць гучанне і старажытнага магнітафона «Яўза-10» і смялімавай магнітолы «Нерынг». Дваццаць восем краін купляюць зараз у Савецкага Саюза прадукцыю радыётэхнічнай прамысловасці.

Наведвальнікі кірмашу ўбачаць новыя кінадымачныя камеры «Кварца», «Спорт», «Нява» — універсальныя, якія безадмоўна працуюць у любых умовах. Арыгінальная канструкцыя «Змены-6». Тут спускава кнопка зблукіравана з механізмам аўтаматычнай устаноўкі дыяфрагмы, а дзвюхкасетная сістэма дазваляе зняць вялікую колькасць кадраў, не перазаражаючы камеры. «Разумным» прыстасаваннем забяспечаны і «Нарцыз»: яно забяспечвае падачу плёнкі і работу шторнага затвора з хуткасцю ад 1/2 да 1/500 долі секунды.

Рытмічная песенка гадзіннікавых механізмаў не замаўкае

Газ прапісваецца ў вёсцы

ГОМЕЛЬ. «Гэта цудоўна!» — усклікнула жонка трактарыста саўгаса «Бярозкі» Мікалая Гаўрылава, калі ўпершыню блакітныя агеньчыкі запалалі ў газавай пліце на кухні яго кватэры. Сям'я Гаўрылавых прывыкла ўжо да газавай пліты, як да электрычнага святла, радыё.

Звадкаваным газам карыстаюцца многія жыхары Жыткавіцкага, Калінкавіцкага, Нараўлянскага, Рагачоўскага раёнаў. У Светлагорску яго атрымлівае каля 500 кватэр, у Мазыры — 320. Рэчыцы — 270, Жлобіне — 150, а па вобласці — звыш 5000.

Адным з першых прыйшлі на будаўніцтва Полацкага нафтапрацоўчага завода камсамолкі Ангеліна Ражкова (на здымку злева) і Марыя Кубліцкая.

Коласаўскія дні за рубяжом

Гадавіна нараджэння народнага паэта Якуба Коласа будзе адзначацца не толькі ў нашай краіне, але і за мяжой. Беларуская таварыства дружбы і культурных сувязей з замежнымі краінамі накіравала ва ўсе краіны народнай дэмакратыі і некаторыя капіталістычныя дзяржавы падборку з 56 фотаілюстрацый. Здымкі раскажваюць аб жыцці і дзейнасці паэта. Там жа паказаныя як савецкія, так і замежныя выданні твораў Я. Коласа.

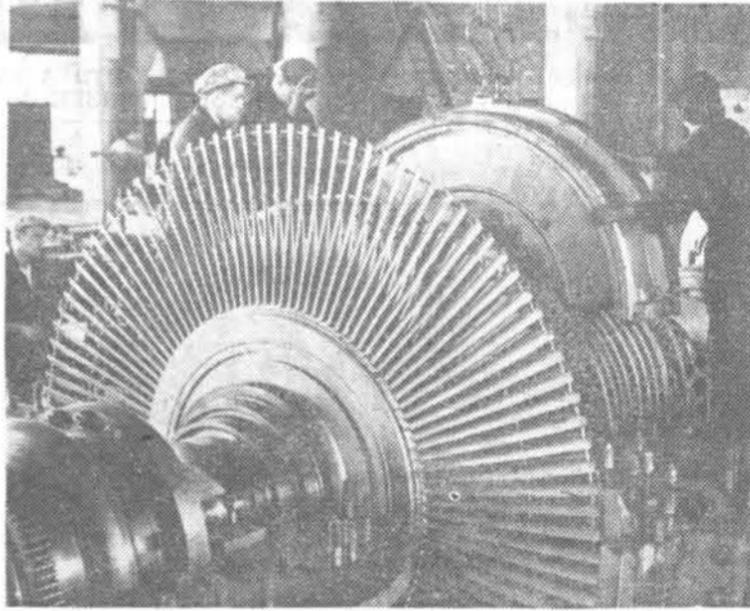
Італьянскія сябры паведамілі, што яны збіраюцца апублікаваць у сваіх выданнях некаторыя вершы паэта.

У дзень 80-годдзя з дня нараджэння Я. Коласа ў многіх краінах будуць арганізаваны вечары і адбудуцца даклады пра песняра Беларусі.

Вароты у сталіцу Беларусі. Уезд на Прывакзальную плошчу.

Пасляхова вядзецца будаўніцтва Полацкай цэц. Заначваецца збудаванне галоўнага корпуса і іншых цэхаў, пачаўся мантаж катла і турбін. На здымку: мантаж турбіны Полацкай цэц.

Дарагая рэдакцыя!
Вакол мяне—радасныя, шчаслівыя людзі, поўная сіла і энергія моладзь, якая сама будзе сваё светлае будучае. Маё жыццё было іншым. Маладыя гады прайшлі ў пошуках заробку, якога хапала толькі на кавалак хлеба.

Нарадзіўся я ў вёсцы Селішча, Пастаўскага раёна. У сям'і было пяць братоў і тры сястры. На нашых землях у той час гаспадарылі польскія паны і памешчыкі. Яны былі ўладарамі жывіцы, а беднякі і батракі гнулі спіны ў іх маёнтках. У бацькі было два з палавінай гектара зямлі. Як дзяліць зямлю? І вырашыў я пусціцца ў заробкі. Завербаваўся і паехаў у Францыю, пакінуўшы дома жонку з паўтарагадовай дачкой. Гэта было ў 1929 годзе. Зарабіў крыху грошай, пасля да мяне прыехалі жонка з дачкой.

На чужыне пражыў доўгія гады. Работа была самая цяжкая, увесь час працаваў на шахце. З Радзімы прыходзілі сумныя весткі — польскія паны і памешчыкі даводзілі сялян да галечы і ўчынялі расправу над тымі, хто ім не падпарадкоўваўся. Але вось прыйшоў верасень 1939 года. На землях былой заходняй Беларусі ўсталявалася Савецкая ўлада. Нам, якія жылі на чужыне, захачелася пабачыцца з роднымі, даведцца аб іх жыцці. Пачалася вайна з гітлераўскай Германіяй, і разбурыліся ўсе планы.

Французскі народ вёў барацьбу супраць акупантаў, я таксама ўступіў у рады барацьбітоў супраціўлення. Мне даручылі друкаваць на гектографе лістоўкі і распаўсюджаць іх сярод рабочых.

Закончылася вайна, у мяне было вялікае жаданне вярнуцца на Радзіму. І вось у лістападзе 1946 года я з сям'ёй ступіў на родную зямлю. Мне прадаставілі работу. Я купіў сабе дом у Лынтупах (за 7 кіламетраў ад Селішча — месца нараджэння). Дзеці пачалі вучыцца ў школе. Старэйшая дачка Яніна цяпер працуе ў Вільнюсе майстрам на заводзе. У яе добры заробак, мае кватэру. У Вільнюсе пражывае таксама і дачка Ванда, працуе ў гасцініцы, замужам, добра забяспечана.

Сын Уладзімір скончыў сярэднюю школу, вучыўся на курсах бухгалтараў, працаваў у былой Пастаўскай РТМС, затым яго накіравалі на работу ў райком камсамола. А цяпер служыць у радах Савецкай Арміі. Гэтымі днямі прыслаў пісьмо і просіць даць парадку, куды яму лепш паступіць вучыцца пасля заканчэння службы ў арміі. Мы разам з жонкай на-

Вакол мяне шчаслівыя людзі

пісалі, няхай рыхтуецца ў медыцынскі інстытут.
Цяпер жывём з жонкай. Ад дзяржавы атрымліваю пенсію. Часта наведваю дзяцей. Радуюся, што яны жывуць у лепшых умовах, чым іх бацька ў маладосці. Не трэба клапаціцца аб заўтрашнім дні, не пагражае беспрацоўе. У нашай краіне жыццё з кожным днём становіцца ўсё лепшым і больш заможным.

Летам мінулага года я сустрэўся з былым жыхаром вёскі Жыгуны Камайскага сельсавета Русаком, які прызджаў з Францыі на Радзіму. Ён раскаваў, што ўмовы работы французскіх рабочых цяжкія. Русак марыць вярнуцца дадому.

Раскажу пра вёску Лынтупы, дзе цяпер жыву. У параўнанні з 1929 годам (калі я ад'язджаў у Францыю) яна вырасла ўдвая. Асабліва змены адбыліся пасля вайны. З'явіўся рад новых вуліц. Усе дамы прыгожыя, добраўпарадкаваныя, ёсць сярэдняя школа, працуе лесазавод, спірткамбінат, пошта, бібліятэка, Дом культуры, дзіцячыя яслі і сад, бальніца, сталовая, рад магазінаў. Усе сяляне аб'ядналіся ў калгас. Дзеці жыхароў Лынтуп вучацца, набываюць професіі. Ёсць свае медыцынскія работнікі, настаўнікі, спецыялісты сельскай гаспадаркі, чыгуначнікі.

Станіслаў ГЕРВЯТОВІЧ,
в. Лынтупы,
Пастаўскі раён.

Варта на месці-два адлучыцца з дому, як чалавек пачынае хваляваць пытанне: што новага ў родных месцах, як жывуць яго сваякі, знаёмыя, блізкія? Такое пачуццё, напэўна, і ў тых ўраджэнцаў Юнькаўскага сельсавета, якія ў гады мінулай вайны аказаліся адраўнаны ад сваіх сем'яў, ад сваёй Радзімы.

А за гэты час многае тут змянілася. З раённага цэнтра Паставы ў вёску Юнькі —

Перадавая работніца Віцебскай абутковай фабрыкі «Чырвоны Кастрычнік» Раіса Давыдава.

Так жывуць вашы знаёмыя

рогі — і вы ў вёсцы Юнькі. На скрыжаванні стаіць вялікі прыгожы белы дом. Гэта калгасны Дом культуры. У гасці да калгаснікаў сельсаветаў «Сцяг перамогі» і Імя Суворова часта прыязджаюць артысты з Маладзечна, Мінска, Віцебска, Вільнюса. Калгаснікі запаўняюць глядзельную залу і гарачымі воплескамі сустракаюць кожнае выступленне прафесіянальных артыстаў.

Вакол Юнькоў раскінуліся суцэльныя шырокія масівы зямель — няма больш вузкіх палосак. Калгасныя палі перасякае высакавольтавая электралінія Паставы — Глыбокае. Ад яе ідзе адгалінаванне да вёсак Савічы, Груздова, Маньковічы, Цешалава і інш. Электрасвятло загарэлася ў вёсках калгаса «Сцяг перамогі». Электрыфікаваны ўсе жывёлагадоўчыя памяшканні, майстэрні. Вядуцца падрыхтоўчыя работы па электрыфікаванню калгаса Імя Суворова.

Раней, у час панавання буржуазнай Польшчы, народная адукацыя была недаступна сялянству. Цяпер не знойдзеш такіх сем'яў, якія не пасылалі б сваіх дзяцей у школу. На тэрыторыі сельсавета працуюць дзве васьмігадовыя школы — у Юньках і Навасёлках і шэсць пачатковых школ. Акрамя гэтага, у Юньках і Навасёлках адкрыты школы рабочай моладзі.

Большасць настаўнікаў — мясцовыя ўраджэнцы. У Юньках вы сустрэнеце выкладчыцу Трыфанаву Алену Антонаўну — ўраджэнку вёскі Тарасаўшчына. У Навасёлкаўскай васьмігадовай школе працуе настаўнікам Шурпінк Фадзей Іванавіч (ураджэнец вёскі Шурпінкі). Дырэктарам Больша-Спорскай васьмігадовай школы з'яўляецца Швед Яўгенія Яўстафеўна (з вёскі Грыдзькі). Атрымаць вышэйшую адукацыю ў нас можа кожны савецкі грамадзянін. Вось Ніна Сцяпанавна Жук і яе сястра Маргарыта. Абедзве яны нарадзіліся ў вёсцы Петрагі, у сям'і непісьменнага селяніна. Пры Савецкай уладзе сёстры сталі настаўніцамі. Дачка радавога калгасніка з вёскі Шурпінкі Мікалая Аляксандравіча Асянекі Се-рафіма скончыла інстытут замежных моваў, сын Сяргей — афіцэр Савецкай Арміі, сын

Міхаіл скончыў ветэрынарны тэхнікум. За кошт калгаса пасля заканчэння сярэдняй школы вучацца ў Віцебскім ветэрынарным інстытуце Пётр Разынка і Марыя Дзеравінка. Можна прывесці шмат такіх прыкладаў.

Што ні вёска, то ўсё добра рыя навіны. Ёсць у нас свае кінамеханікі, аграномы, медыцынскія работнікі і людзі іншых спецыяльнасцей. У сельскай гаспадарцы шырока выкарыстоўваецца тэхніка. Абслугоўваюць машыны нашы вясковыя хлопцы. У вёсцы Курсевічы, напрыклад, 15 чалавек механізатараў (а двароў у вёсцы 50).

З вёскі Курсевічы 7 чалавек былі ўгнаны фашыстамі на катару ў Германію. Вярнуўшыся пасля вайны ў родныя мясціны, яны зноў сталі жыць і працаваць, як усе савецкія людзі. Вось Міхаіл Іосіфавіч Жыдкі. Некалькі гадоў запар ён загадваў Юнькаўскім паштовым аддзяленнем, а нядаўна выказаў жаданне перайсці працаваць у сельскую гаспадарку. Праўленне калгаса Імя Суворова прызначыла Жыдкіга брыгадзірам палыводчай брыгады ў вёсцы Курсевічы.

Мне хочацца звярнуцца да ўраджэнцаў вёскі Логвінцы, якія жывуць на чужыне. **Віталія Міхайлавіча Орды, Мікалая Антуха, Філарэта Дзерцяра.**

Памятаеце, што засталася ад вёскі, калі вас з родных месц увозілі ў Германію? Немцы спалілі яе дашчэнту. Савецкая ўлада дапамагла хутка пабудавать дамы на месцы землянак. Намнога лепш, чым да вайны, пачалі жыць жыхары Логвінцы.

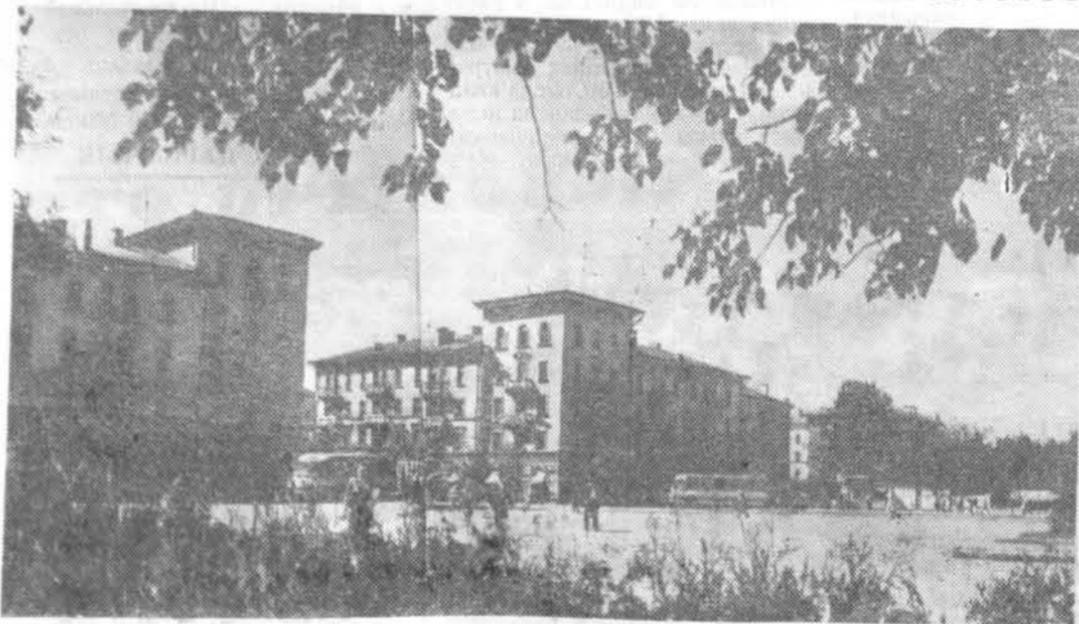
Даўно ўжо вярнуліся на Радзіму і працуюць у калгасе. Віталій Усцінавіч Разынка, Мікалай Іосіфавіч Чаранко, якія таксама павезлі фашысты ў Германію.

Калісьці разам з вамі ў школу з вёскі Козічы хадзілі сёстры Галія і Зіна Рыгораўны Шурпінкі. Цяпер Галія — інжынер-меліяратар. Зіна — слухачка аддзела сацзабеспячэння ў Паставах. Іх брат Шурпінк Уладзімір, які быў у палоне ў немцаў, вярнуўся на Радзіму. Цяпер ён працуе ў будаўнічай брыгадзе калгаса «Сцяг перамогі». Заробатак добры, Уладзімір купіў сабе матацыкл.

Што можна яшчэ сказаць аб вашых былых знаёмых? Малыка Людміла Сяргееўна — настаўніца, Малыўка Ніна — медсястра, Антух Расціслаў — кінамеханік.

Усюды ў нас патрэбны працоўныя рукі. У нас ніхто не застаецца без справы. Работу кожны выбірае такую, якая больш за ўсё падабаецца і падыходзіць па стану здароўя.

Е. ПРАЊКО,
старшыня Юнькаўскага сельсавета Пастаўскага раёна.

Віцебск сёння. Плошча імя Леніна.

цы, дзе можна купіць ад іголки да шытага паліто.

У вёсцы ў першы раз за дваццаць гады я пабыў у лазні, а мая жонка і сын упершыню ў іхнім жыцці паспрабавалі, што такое бярозавыя венікі. Жонка казалі, што яна ўжо амаль абеларусілася пасля гэтага.

Усе ў вёсцы маюць прысядзібныя ўчасткі, у большасці яны дасягаюць палавіны гектара. Усе трымаюць кароў, свіней, курэй. Некаторыя яшчэ трымаюць авечак. Шмат хто мае гусей. Адным словам, ежы хапае. Нам, асабліва маёй жонцы, вельмі спадабалася беларуская бульба. Смячнейшай бульбы я ўжо даўно не еў.

Быў я ў г. Магілёве ў першы раз у сваім жыцці. Быў прыемна здзіўлены. Я чакаў пабачыць правінцыяльны гарадок, а ўбачыў вельмі прыгожа забудаваны горад.

Ад Мінска мы ўсе ў захопленні. Прыгажэйшага і чысцейшага горада ва ўсёй Еўропе не знайдзеш. Доўгія, шырокія вуліцы, забудаваныя трох- і пяціпавярховымі дамамі. А ўсюды яшчэ будуць і будуць.

Мінск — горад, дзе працаваць лёгка, а адпачываць яшчэ лягчэй. Шмат паркаў, сквераў, добрая тралейбусная і аўтобусная сувязь, многа таксі.

Быў некалькі разоў з жонкай і сынам у рэдакцыі газеты «Голас Радзімы», якая знаходзіцца ў Доме друку, побач з рэспубліканскімі газетамі. Прынялі мяне гасцінна.

На добры ўспамінак атрымаў некалькі беларускіх кніжак.

Пасля сустрэч на роднай зямлі мне смешна ўспамінаць тым ваганні, якія былі перад паездкай у Савецкі Саюз.

Думкі аб паездцы на Радзіму будуць саграваць мяне на чужыне.

Мацей РАЙЦАЎ.

На здымку: Мацей Райцаў, яго жонка Айрыс і сын Пётр гутараць з рэдактарам газеты «Голас Радзімы», пісьменнікам Л. Прокшам і членам Беларускай секцыі Камітэта, гісторыкам В. Раманоўскім.

Чалавек чалавеку таварыш і брат

Бываюць у жыцці такія хвіліны, калі ўсё бачанае, перажытае праходзіць перад вачыма, нібы на кінастужцы. І самоў такое было, калі я пасля доўгіх год вандравання па свеце ўпершыню адчуў пад нагамі родную зямельку.

Зараз я з горадасцю вымаўляю слова — Радзіма. Многія не ведаюць, што такое чужая старана, калі ў цябе там ніякіх правоў, а вакол чужыя людзі. І ты не ведаеш ні чужых звычак, ні мовы. У 1929 годзе, пакідаючы Радзіму, я таксама гэтага не ўяўляў.

Памятаю, як зараз, родны засценак Дземіхова, што на Сморгоншчыне, хатку, па вокны ўросшую ў зямлю. Людзі былі таксама панурны і маўклівыя. Нявесела жылося. Ды адкуль было брацца той веселасці, калі ў бацькі майго толькі і была тая зямля, што пад хатай. Апрацоўваў чужую, арандаваную. Непісьменны быў я. Год праходзіў у школу — вось і ўся навука. Адно дарогу меў перад сабой, як і два мае браты, — ісці да пана батрачы.

Але сэрца не мірылася з такой доляй. Быў я тады яшчэ малады, дужы. А тут пайшлі чуткі, што ў вёску прыехаў чалавек з Вільні і прапануе ехаць у нейкую далёкую краіну, дзе людзі жывуць багата, працуюць няцяжка. Адным словам, абяцаў зямны рай.

Шмат народу пакінула тады родныя мясціны. Паехаў і я з малодшымі братам Уладзімірам. Прывезлі нас у Аргенціну, высадзілі на бераг: ідзі, куды хочаш.

А ісці не было куды. Той, каму пашанцавала знайсці работу, працаваў толькі за хлеб. А тут крызіс пачаўся. Зачыняліся фабрыкі і заводы. Дастаць пастаянную работу стала амаль немагчымым.

Пачалася другая сусветная вайна. Каму гора, смерць, а фабрыкантам Аргенціны яна прынесла немалыя даходы.

Увесь гэты час, як ішла вайна, я разам са сваімі сябрамі жыў адной марай: каб савецкі народ, часцінкай якога і я сябе лічыў, перамог, каб фашысцкая армія пацярпела паражэнне.

Пасля вайны даведаліся мы, што ёсць магчымасць вярнуцца на Радзіму. І вось з групай іншых эмігрантаў у 1956 годзе пакінуў я Аргенціну.

Вельмі кранула мяне цеплы-

ня, якой акружылі нас савецкія людзі. Вялікае ўражанне зрабілі на мяне тая змены, якія адбыліся за апошнія гады. Раней нам заўсёды дзяўблі, што Расія — адсталая краіна з прымітыўнай тэхнікай. Тое, што я ўбачыў, было сапраўдным чудам. Мне давалося пабачыць у Мінску, як з пад'язных пуцей адыходзіў са стаў. На яго плаформах стаялі магутныя «МАЗы». Такім машынам можа пазайздросціць любая краіна.

Але больш за ўсё мне падабаюцца людскія адносіны. У краінах капіталу кожны дбае толькі аб сабе. Там чалавек чалавеку воўк.

Зусім іншае тут. З Аргенціны я прыйшоў у Маладзечна, горад, які ў параўнанні з 1939 годам вырас у некалькі разоў. Мне давалі работу ў любым месцы. Я вырашыў ехаць у Вілейку. Гэта недалёка ад зямлі маіх бацькоў. На работу ўладкаваўся адразу — стаў сталарнічаць на заводзе будаўнічых дэталей. Дарэчы, пра работу. Амаль у кожным нумары мясцовай газеты толькі і бачыш аб'явы: патрэбны рабочыя.

Уладкаваўся я ў сталарны цэх. Нялёгка было асвоіць новы працэс. Але на дапамогу прыйшоў увесь калектыў. Дапамагілі і майстры заводу. І сам дырэктар. І інжынер. І я стаў кваліфікаваным рабочым.

Зараз мне 57 гадоў. Але я адчуваю сябе маладым і бадзёрым. Да мяне прыйшло шчасце, якога я не меў да вяртання на Радзіму. Завод, дзе я працую, расце з году ў год. Прыпанскай Польшчы гэта была невялікая лесопільня. Зараз прадукцыя заводу разыходзіцца па ўсёй рэспубліцы.

За гады сямюгодкі ўзведзены новыя цэхі. Усе работы ў асноўным механізаваныя. На пагрузцы і разгрузцы дзейнічаюць вежавы кран і аўтакраны.

Пры пераходзе на 7-гадзінны рабочы дзень мы не сталі зарабляць менш грошай: і ўсё гэта за кошт механізацыі працэсам працэсаў.

Прыемна адзначыць, што я ўваходжу ў склад брыгады камуніста Сямёна Яцкевіча, у склад той брыгады, якая змагла за права называцца камуністычнай. У нас у аснову ўзяты словы маральнага кодэксу будаўніча камунізма: «Чалавек чалавеку таварыш, друг і брат».

Г. КІСЯЛЕВІЧ.

ЧАТЫРЫ тыдні я прабыў на роднай беларускай зямельцы.

У гэты час касманаўты Андрый Нікалаеў і Павел Папоўвіч здзейснілі свой гістарычны групавы палёт. У Англіі было вельмі радасна, калі ляталі Гагарын і Цітоў. Гэты групавы палёт застаў мяне на Радзіме. Так што было прыемна і радасна двойчы. Я радаваўся разам з народам, разам з маімі роднымі і землякамі выпіў некалькі кілішкаў з гэтай нагоды.

Перад нашым ад'ездам з Англіі нам многа прыходзілася чуць, чытаць пра Савецкі Саюз, і амаль усё гэта было непрыільным, варажым да Радзімы. І, прызнацца, нават у мяне самога былі ваганні, ужо не кажучы аб жонцы маёй — англічанцы. Але ўсё гэта было дарэмна.

Спаткалі нас добра. Няма чаго ўжо казаць аб хваляючых сустрэчах з рэднымі і блізкімі, але ўлады як мясцовыя, так і сталічныя ўсе абыходзіліся з намі вельмі прыязна і з пашанай, а цікавасці не было канца.

Да нашага прыезду пагода была дрэнная, але ў першы ж дзень па нашаму прыбыццю ў вёску да маці сонца, як бы па загаду, пачало прыграваць, і ўжо амаль кожны дзень мы загаралі пад праменнямі роднага беларускага сонейка.

Жылі мы ў вёсцы, як і ўсе людзі гэтага саўгаса, з адною розніцай — у іх была гарачая пара ўборкі, а мы адпачывалі. Нам давалося шмат часу правесці з дзецьмі.

Мне, беларусу, які не быў на Бацькаўшчыне больш дваццаці год, вельмі прыемна было чуць, як дзяўчынкі і хлопчыкі гутараць на роднай беларускай мове. Гэта было найчасцейшым і найцікавейшым маім заняткам. Бо чуць беларускую мову па радыё ці нават з вуснаў дарослых не так цікава, як слухаць гутарку хлопцаў і дзяўчат на лавачцы каля хаты ў вёсцы.

Вёскі самі змяніліся шмат ужо ў чым. Новыя дамы (усе хаты-пяціценкі) саломою не пакрываюцца, а бляхаю, шыферам ці драўняна з смалогу.

Работнікі саўгаса добра зарабляюць. Ёсць магазін у вёс-

майстэрнях Упраўлення лясной прамысловасці. Рабочыя пабрацку прынялі яго ў сваю сям'ю. Яны не ўтойвалі ад яго вытворчых сакрэтаў.

Разам са сваімі таварышамі майстар-чырвоадраўшчык Кашура распрацаваў новыя ўзоры мэблі. Узоры мэблі, зробленыя Паўлам і яго таварышамі, экспанаваліся на Усесаюзнай мэблевай выстаўцы. Яны былі прызнаны аднымі з лепшых і заваявалі бронзавы медаль. А Павел Кашура атрымаў прэмію 100 рублёў і падарунак — фотаапарат «Зоркі-6».

У мінулым годзе сям'я Кашуры справіла наваселле. Кватэру атрымалі яны ў новым шасціпавярховым доме на адной з цэнтральных вуліц беларускай сталіцы. У кватэры два пакоі, кухня, ванная. Усе зручнасці: газ, гарачая вада, паравое ацяпленне. І каштуе гэта 6 рублёў 37 капеек у месяц.

Колькі часу жыву ў новай кватэры, а ўсё не магу нарадавацца. — Гаворыць Любоў Кашура. — У Аргенціне мы туліліся ў невялікім доміку, там жа была і майстэрня мужа.

Толькі і гонару было, што лічыліся гаспадарамі. З цяжкасцю ўдавалася зводзіць канцы з канцамі. вечныя даўгі, недахопы... Мэбля, якую я рабіў, нямногім патрэбна была. А сіл каштавала многа. За 22 гады, што прабыў на чужыне, з цяжкасцю сабраў грошай на дарогу. Ды і тых бы не хапіла, каб савецкае пасольства не дапамагло.

Тут штомесячны заробак сям'і — 160 рублёў.

Калі я захварэў, мне аплацілі тры дні, што я не рабіў. Амаль кожны дзень мяне наведваў на кватэры ўрач. Давалося плаціць толькі за ляркства, але каштуе яно капеек.

Адпачынак мне таксама аплачываецца. У гэтым годзе мне прапанавалі бясплатную пучэўку ў дом адпачынку. Дачка маг-

ла б паехаць у піянерскі лагер. Месячная пучэўка туды каштуе 12 рублёў. Але мы вырашылі правесці адпачынак усёй сям'ёй у роднай вёсцы.

Так, там, у Аргенціне, я лічыўся гаспадаром майстэрні. Варта жалю была майстэрня. І жыў я ў пастаяннай трыозе, не збанкруціцца б, сабраць бы на чорны дзень.

Зараз я рабочы. Але я сапраўдны гаспадар свайго лёсу. Жыву без чорных дзён.

Л. ВОЛЬСКАЯ

БЕЗ ЧОРНЫХ ДЗЁН

КОЛЫ манатонна адлічваюць кіламетры: Італія, Аўстрыя, Чэхаславакія. Ля акна вагона стаіць невысокі, хударлявы чалавек. Твар яго стомлены, дачасна парэзаны зморшчынамі. Ён уважліва назірае тое, што мільгае за вокнамі, і думае:

— Як доўга цягнецца шлях назад, на Радзіму.

Шлях гэты пачаўся яшчэ 22 гады назад. Ад'язджаючы ў Амерыку з панскай Польшчы, Кашуры марылі, як і ўсе падобныя да іх шукальнікі шчасця, купіць зямлі, разбагацець і вярнуцца. Атрымалася інакш. Стануцца Кашура падарваў здароўе неспаслібай работай і памёр на чужыне. Па аднаму вярталіся дзеці на Радзіму. Спачатку Іван... Цяпер ён працуе ў калгасе, дзе багата сталі жыць землякі старога Кашуры.

А вось цяпер ён. Павел, лічыць час ад таго імгнення, калі поезд перасячэ пагранічную станцыю, не гадамі, не суткамі, а гадынамі...

...Здаецца, усё гэта было зусім нядаўна: рашэнне вярнуцца на Радзіму з далёкай Аргенціны, хваляванні, трывогі. І вось ужо два гады Павел Кашура жыве ў роднай Беларусі. На роднай зямлі адразу перажыў дзве радасці: вяртанне на Радзіму і нараджэнне сына.

З'явіўся на свет ён у адным з маскоўскіх радзільных дамоў. Жонка Паўла гэты дом запомніць на ўсё жыццё.

— Мяне ў балыніцы здзіўляла ўсё: прыгожыя светлыя памішканні, чысціня, смачная, разнастайная ежа. І ўсё гэта бясплатна. Побач са мной ляжалі жанчыны-настаўніцы, інжынеры, але ўрачы і сёстры да мяне, непісьменнай, ставіліся з такой жа ўвагай і клопатамі, як і да іх. — успамінае Любоў Кашура.

У Мінску Паўлу адразу ж прадаставілі работу па спецыяльнасці — у эксперыменталь-

Толькі частка вялікай праўды

Больш 32 год назад беларускі селянін Аўгусцін Журкевіч з вёскі Ганчыцы, што на Навагрудчыне, адправіўся за акіяны, у Аргенціну, у пошуках працы і хлеба. Дома засталіся жонка і маленькая дачка Алена. Доўга чакалі яны вестак ад свайго кармільца, спадзеючыся на дапамогу. Але вестак не было. І толькі ў 1938 годзе Аўгусцін змог выслаць сям'і грошы на пераезд. Пераехалі. К таму часу жыццё ў Аргенціне стала вельмі цяжкім. Жонка не магла знайсці сабе работы, а гаспадар баваўняных плантацый у Чака, дзе Журкевіч працаваў батраком, плаціў вельмі мала. Так і перабіваўся, як кажучы, з хлеба на мякнну. Хутка падрасла дачка, выйшла замуж, стала працаваць, але жыццё не лалешылася. А калі муж Алены страціў руку на фабрыцы, жыццё стала зусім няцярпным. Тады і сказаў стары Аўгусцін Алене: «Вяртайся, дачка, на родную зямлю, там у будзе не аставяць і мужу твайму знойдзеца работа. Паехалі б і мы, але ўжо старыя ды і грошай на ўсіх не набіраць».

І вось у 1956 годзе Алена з мужам і дачкой прыехалі ў Савецкі Саюз.

— Калі я сышла на родную зямлю, — расказвае Алена Аўгусцінаўна, — я стала на калені і пацалавала яе, як самае дарагое, што толькі мае чалавек.

Зараз сям'я Алены Франчук жыве ў беларускім горадзе Віцебску. Алена Аўгусцінаўна працуе на шаўкаткацкай фабрыцы ткачыхай.

Аб сваім жыцці, аб сваёй працы яна расказвае з радасцю:

— Пяць год я ўжо дома. Радзіма сустрэла нас, як родных. Сям'я атрымала кватэру з усімі выгодамі, уладкавалі мяне і дачку на фабрыку, а мужу далі пенсію. Я вельмі люблю сваю працу, сваіх сяброў. Нават не ўяўляю зараз сваё жыццё без фабрыкі, без працаўнічых, чужых савецкіх людзей. Памятаю такі выпадак. Аднойчы захварэла мая дачка. Урач выпісаў ёй самае лепшае ляркства, але ў аптэцы ў гэты час яго не было. Тады на дапамогу прыйшлі сябры з работы, яны аб'ездзілі ўсе аптэкі не толькі ў Віцебску, але і ў прыгарадзе, і ляркства дасталі. Дарэчы, лярэчне дачкі мне нічога не каштавала. А ў Аргенціне ў мяне пайшло б на гэта два месячныя заробкі.

Муж мой таксама задаволены, што вярнуўся на Радзіму. Ён працуе, а ў Аргенціне яго з адной рукой не бралі на работу.

У Савецкай краіне мы ўпершыню за ўсё жыццё сталі жыць без страху за заўтрашні дзень. Я цвёрда ведаю, што заўтрашні дзень будзе лепшым, чым сённяшні. Нават за гэты час, што мы тут, многае змянілася на нашых вачах. Якое вялікае будаўніцтва выдзецца ў Беларусі, як мяняюць сваё аблічча гарады і вёскі, як змяніўся наш родны Віцебск.

Магчыма, гэтыя радкі прачытаюць мае знаёмыя і іншыя землякі, якія жывуць у Аргенціне. Няхай ведаюць, я расказала толькі частку вялікай праўды аб нашай Савецкай краіне.

С. БЕНЕСОН.

Старонкі з жыцця героя Кастрычніка

Слаўняца 85 год з дня нараджэння Фелікса Эдмундавіча Дзяржынскага, мястоммага барацьбіта за народную справу, вядомага дзеяча Камуністычнай партыі, паплекніка Леніна.

Нарадзіўся Ф. Э. Дзяржынскі ў маітку Дзяржынава, у 14 кіламетрах ад Івянца Мінскай вобласці. З юнацкіх год Дзяржынскі становіцца на шлях рашучай рэвалюцыйнай барацьбы і ўсё сваё жыццё аддае гэтай высакароднай справе. З самага пачатку сваёй работы ён быў актыўнейшым працаўніком польскага і агульнарасійскага рэвалюцыйнага руху. Амаль чвэрць свайго жыцця — адзінаццаць гадоў — ён праўд і турмах, ссылках, на катарзе, Царскі ўрад шэць разоў арыштоўваў Дзяржынскага, два разы ссылаў у Сібір, прысуджаў да катаржных работ.

Лютэйская буржуазна-дэмакратычная рэвалюцыя 1917 года вызвала Дзяржынскага з Бутырскай турмы. Ён быў адным з арганізатараў перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Звернутыя Кастрычніцкай рэвалюцыяй эксплуатацыйныя класы і выказнікі іх інтарэсаў — буржуазныя і дробнабуржуазныя партыі, абаніраючыся на падтрымку іншаземных імперыялістаў, разгарнулі жорсткую барацьбу супраць Саветскай улады. Па прапанове У. І. Леніна Фелікс Эдмундавіч Дзяржынскі быў прызначаны старшынёй Усерасійскай надзвычайнай камісіі па барацьбе з контррэвалюцыяй, спекуляцыяй і сабатажам і на гэтай пасадзе заставаўся да канца сваіх дзён.

У гады сацыялістычнага будаўніцтва Дзяржынскі выконваў розныя даручэнні Камуністычнай партыі і Саветскага ўрада. Любоў праца, якую даручала яму партыя, ён аддаваў свой гарачы тэмперамент, увесь запал свайго сэрца.

За заслугі перад Радзімай Ф. Э. Дзяржынскі быў узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга.

У 1939 годзе на радзіме Дзяржынскага ў Івянцы пачалася падрыхтоўка да адкрыцця Дома-музея. Але Вялікая Айчынная вайна спыніла работы па стварэнню музея. Фашысты ў 1943 годзе спалілі дом і сядзібу Дзяржынскіх, забілі брата Фелікса Эдмундавіча — Казіміра.

У 1957 годзе ў сувязі з 80-годдзем з дня нараджэння Дзяржынскага ў Івянцы быў адкрыты музей слаўнага рэвалюцыянера-барацьбіта.

За час існавання музея ў ім пачыналіся больш 50 тысяч наведвальнікаў.

У «Кнізе водгукі» музея многа цёплых кранальных слоў аб жыцці і дзейнасці Дзяржынскага.

«Як радаваўся б Фелікс Эдмундавіч, калі б ён мог убачыць на свае вочы сям'ю багаты плён той барацьбы і той працы нашага народа, у якіх не магла доля і яго барацьбы і працы». — запісаў у кнізе сын Ф. Э. Дзяржынскага Ян Феліксавіч.

Ф. Э. Дзяржынскі. 1920 г.

дзіўны выгляд візітных картак, знойдзеных з грашыма. Карткі былі мудрагелістымі лініямі разрэзаны на часткі. У чым справа? Нарэшце, удалося ўсталяваць, што палавінка карткі служыла пропускам для белагвардзейскіх кур'ераў. Каб правярць «мандат», паўкарткі прыкладвалі да другой палавіны, якая мелася ў саўдзельнікаў у другім горадзе.

Раскрыўшы гэты «сакрэт», чэкісты вырашылі адправіцца з такім «пропускам» у казанскі філіял арганізацыі. Прыехалі, прайшлі праз чатыры фільтры канспірацыі і трапілі на сход штаба.

Прыехаўшы з цэнтра «масквічоў», гасцінныя гаспадары хутка пасадзілі за стол, пачалі частаваць чаем з булкамі і разам абмяркоўваць планы выступлення. Масквічы гутараць, але прыглядаюцца. У канцы гутаркі яны камандуюць: «Хопіць камедыі. Руки ўгору! Вы арыштаваны!».

Два чэкісты, накіраваўшы свае маўзеры на змоўшчыкаў, прывялі іх у здрантвенне. Адзін афіцэр схопіў чэкіста за горла і хацеў душыць, але ударам маўзера па галаве быў звалены. Другі з абурэннем закрычаў:

— Гэта ж нахабства! Вы праніклі сюды, як «свае», пілі чай з нашымі булкамі, даведалься пра нашы сакрэты і аказаліся чэкістамі! Гэта — нахабства!

А «нахабнікі» вечарам пад выглядам прагулкі пачалі развозіць арыштаваных з адной штаб-кватэры ў другую, пакуль, нарэшце, не накрылі кіраўніка банды генерала Папова. Так была ліквідавана адна з буйнейшых ваенных арганізацый белых.

Або вось другі прыклад, як ворагі, убачыўшы дарэмнасць сваёй барацьбы, самі з'явіліся ў ВЧК і дапамагі выкрыць сваіх сяброў.

У час польска-саветскай вайны на тэрыторыі Саветскай рэспублікі, асабліва ў Беларусі і на Украіне, разгарнула актыўную шпіёнскую дзейнасць так званая «польская баявая арганізацыя». Яе агентам удалося прабрацца ў многія саветскія і ваенныя ўстановы і нават у рады РКП. Адзін з «баявікоў» — Дабжынскі, пранікшы ў партыю, паступіў на работу ў палітдзел бронечасцей Чырвонай Арміі. Каб сыйсці за «сапраўднага» камуніста, ён павінен быў вывучаць камуністычную літаратуру. І тут адбылося нешта такое, што межавала з чудам. Чым больш зачытваўся шпён партыйна-палітычнай літаратурай, тым усё больш праяснялася яго свядомасць, і ён усё больш адыходзіў ад каварных задум сваёй арганізацыі. Скончылася тым, што Дабжынскі з'явіўся ў ВЧК і дапамог выкрыць усю шпіёнскую арганізацыю.

Колькі розных змоў, бандыцкіх арганізацый, мяцкюў раскрыла і падала ВЧК пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі і яе вернага сына Ф. Э. Дзяржынскага. Гэтаму пераліку няма канца, усё роўна як немагчыма пералічыць, колькі выдатных гераічных подвігаў зрабілі асобныя чэкісты, якія нярэдка рызыкавалі галавой і аддавалі сваё жыццё за тое, каб жыла Саветская ўлада, жыла справа сацыялістычнай рэвалюцыі.

Найвялікшая абаяльнасць, сяброўская прастата і адданасць, сярбомнасць — гэтыя якасці ў спалучэнні з выдатнымі якасцямі рэвалюцыянера-ленінца дапамагалі Дзяржынскаму на кожнай рабоце. Куды б ні пасылала яго партыя, усюды хутка ствараўся дружны, згуртаваны калектыў, аб'яднаны палымнай верай у справядлівасць рэвалюцыйнай пралетарскай справы, у непазбежнасць канчатковай перамогі сацыялізма і камунізма.

Будучы суровым і бязлітасным да ворагаў рэвалюцыі, Фелікс Эдмундавіч у той жа час быў выключна чулы, уважлівы і класіфікаваў у адносінах да працоўных, падначаленых яму работнікаў і асабліва да дзяцей.

Такім быў у жыцці Фелікс Эдмундавіч, такім яго ведалі і любілі ўся партыя і ўвесь саветскі народ, такім ён і застаўся ў памяці народнай назаўсёды. Неўміручы вобраз Ф. Э. Дзяржынскага жыве і будзе жыць у вяках.

А. ХАЦКЕВІЧ,
кандыдат гістарычных навук.

З МІЖНАРОДНАГА ЖЫЦЦЯ

ЗЛАЧЫННАСЦЬ У ЗАХОДНІМ БЕРЛІНЕ

З пражываючых у Заходнім Берліне 115 тысяч падлеткаў ва ўзросце ад 14 да 20 год 22 тысячы, або адна пята частка, былі зарэгістраваны заходне-берлінскай паліцыяй як злачынцы. Па колькасці злачынстваў Заходні Берлін займае адно з першых месцаў у свеце.

ВЫБУХ НА «ФАБРЫЦЫ СМЕРЦІ»

ЛОНДАН. Насельніцтва раёнаў, што прылягаюць да Порт-Дауна (графства Уілтыр), глыбока ўстрыжана выбухам, які адбыўся на бактрыялагічным даследчым цэнтры англійскага ваеннага міністэрства. На гэтай «фабрыцы смерці», дзе разводзіць бацылы страўнінныя хвароб, узарвалася ўстаноўка для стэрлізацыі шклянкова абсталявання. Выбухам былі выбіты вокны. Па чыстай выпадковасці не разбіліся прабрыкі са смертаноснымі бацыламі.

Увага грамадскасці да гэтага засакрэчанага цэнтра падрыхтоўкі да бактэрыялагічнай вайны была нядаўна прыцягнута раптоўнай смерцю аднаго з супрацоўнікаў гэтага цэнтра, які заразіўся ў час эксперыменту лёгчайнай чумой.

Апошні выбух яшчэ раз падверзіў надзвычайную небяспеку, якую ўяўляе сабой гэты цэнтр.

Член камітэта аховы здароўя муніцыпальнага савета Эмсберы Осцін Андрэвуд запісаў: «Усялякі выбух у гэтым цэнтры можа мець страшныя вынікі. Вентыляцыйная сістэма там абсталявана па прынцыпу замкнутага цыкла. Калі будзе разбіта хоць адно акно — а ў час выбуху разбілася два акны, — бацылы могуць вырвацца ў акружаючае асяроддзе».

А нядаўна яе запрасілі на тэле-студыю. Ля трох тэлевізараў сабраліся Касабуцкія, каб паслухаць песню «Жураўлі», якую выконвала Жанна.

Цяжкавата бывае і працаваць і вучыцца. Але лёгка нічога не даецца. Трэба толькі мець настойлівасць. А настойлівасці гэтай сям'і не замінаць.

Вазьміце Анатоля Касабуцкага. Ён рана страціў бацьку і вымушаны быў пайсці працаваць. Рахаваны з тысячамі энтузіястаў прышоў Анатоля будаваць аўтамабільны. Прышоў з пяцію класамі адукацыі, без спецыяльнасці. Аднак Анатоль увесь час працаваў і вучыўся. Пачаў з вучня-слесара, а цяпер ён — канструктар. Анатоль закончыў курс вярчэнняга політэхнічнага інстытута. Распрацаваны ім аўтапоезд па вышанай праходнасці атрымаў выдатную адзнаку камісіі.

— У Амерыцы, — заканчваўчы гутарку з моладдзю, гаворыць Міхаіл Піліпавіч, — ніколі б не вывучылася мая дачка на інжынера-канструктара, не сталі б адукаванымі і мае пляменнікі Анатоль і Леў Касабуцкія. Не забяспечылі б маю старасць амерыканскія мільярдэры, як забяспечыла я мае наша Радзіма. Толькі ў Швецыі краіне мы знайшлі радасць у працы, шчасце ў жыцці і шлях у шчаслівае будучае.

Г. БЯЛЬКЕВІЧ

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку, Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

Мы раскажам пра некаторыя факты жыцця Ф. Э. Дзяржынскага і кіруемай ім надзвычайнай камісіі (ВЧК). Вядома, што ў момант свайго стварэння апарат ВЧК быў укамплектаваны адданымі справе рэвалюцыі партыйнымі і беспартыйнымі бальшавікамі, якія мелі вялікі вопыт барацьбы ў падполлі, але амаль зусім не ўяўлялі сабе, што такое разведка і контрразведка, былі нявпрытныя ў следчым майстэрстве.

А вораг быў хітры, вопытны і каварны. У яго былі грошы, шырокія і разгалінаваныя сувязі з заграницей, баявая і арганізацыйная вывучка. Ф. Э. Дзяржынскаму і яго апарату даводзілася нахаду, у барацьбе з ворагамі набываць гэты вопыт, вывучаць усе тэйны аператыўнага майстэрства і, як паказваюць прыклады, даволі паспяхова. Пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта партыі на чале з У. І. Леніным, абаніраючыся на штодзённую дапамогу шырокіх мас працоўных, чэкі-

сты выкрывалі адну змову контррэвалюцыі за другой. Вось як была раскрыта і ліквідавана адна з небяспечных контррэвалюцыйных арганізацый, на чале якой стаяў левы эсер Б. Савінкаў. Адна дзяўчына з рабочай сям'і выпадкова пазнаёмлялася з маладым белагвардзейскім афіцэрам. Той у парыве любоўнага флірту сказаў ёй некалькі слоў аб сваіх контррэвалюцыйных задумах і справах. Дзяўчына на наступны дзень неадкладна расказала аб гэтым латышскім стралкам, які абараняў Крэмль. Апошні даў знаць Дзяржынскаму ў надзвычайную камісію. Усёй аператывай па разгрому гэтай змовы кіраваў непасрэдна Дзяржынскі. Чэкісты пры гэтым праявілі столькі храбрасці, дасціпнасці і кемлівасці, што ім мог бы пазаздросціць самы вопытны і ўмельны разведчык са стану ворагаў. Вось некалькі дэталей.

Пры арышце адной групы змоўшчыкаў у Маскве чэкісты звярнулі ўвагу на надзвычай

А УТАЗАВОДСКАЯ старана. Яшчэ зусім нядаўна тут была пустэча, балоты, шумелі сваімі верхавінамі сосны ды елкі. А зараз на дзесяткі кіламетраў раскінуліся карпусы гіганта айчыннага машынабудавання. Былыя вясковыя хляпцы і дзяўчаты авалодалі складанейшымі спецыяльнасцямі, працуюць інжынерамі, тэхнікамі, майстрамі.

Аб тых, хто стварае магучыя беларускія «МАЗы», аб іх жыцці, працы, аб шчасці працоўнага чалавека ў Саветскай краіне расказвае новы дакументальны фільм «Мая сям'я», створаны ржысёрам-аператарам І. Вейняровічам па сцэнарыю М. Бярозкі, вытворчасці Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных кінафільмаў.

Фільм расказвае аб трох пакаленнях сям'і Касабуцкіх.

Ён пачынаецца з расказа прадстаўніцы малодшага пакалення Касабуцкіх — Жанны.

— Гэта наш аўтазаводскі пасёлак, — гаворыць яна, і перад глядачом узнікаюць шматпавярховыя дамы, скверы, парк, прыгожыя вуліцы, якія патанаюць у зеляніне веснавога ўбрана.

Жанна толькі другі год працуе на аўтамабільным у адзеле галоўнага канструктара. Але з да-

ручанай справай спраўляецца добра. Праўда, пакуль што нічога сама не стварыла — капіруе царжы, зробленыя іншымі, але ў яе усё яшчэ наперадзе. Дружны працоўны калектыў заманіў ёй роднага бацьку, які загінуў пад Берлінам у канцы 1945 года, калі ёй было толькі паўтара года.

Пачынаецца працоўная раница ў сям'і Касабуцкіх. Усе спяшаюцца: хто на завод, хто ў школу, а самыя малодшыя ў дзіцячы сад. У гэты ранні час з усіх канцоў горада цячэ да завода людская рака. У ёй і вялікая працоўная сям'я Касабуцкіх. Аж тры пакаленні Касабуцкіх працуюць на заводзе. Іх ведаюць тут і паважаюць Ганна Міхайлаўна Касабуцкая, маці Жанны, працуе старшай планіроўшчыцай у кабінэ-кузаўным цэху, але яе добра ведаюць ва ўсіх цэхах. 15 год яна нязменна ўзначальвае заводскую касу ўзаемадапамогі.

У прэсавым цэху працуе Аляксандр Касабуцкі. Нядаўна яго выбралі партаргам участка. Працай падпрямства ў начны час кіруе Пётр Піліпавіч Касабуцкі. Ён начны дырэктар завода. Яго

сын Леў Пятровіч нядаўна абараніў дыплом і працуе ў канструктарскім бюро.

Нельга не расказаць пра Івана Піліпавіча Касабуцкага, старога камуніста, ветэрана завода.

30 год назад беларускага хляпчука-пастуха захапіла романтика першых пяцігодак і ён падаўся на Горкаўскі аўтамабільны. Ужо майстрам вярнуўся будаваць аўтазавод у Мінску. Устанаўліваў тут першае абсталяванне, наладжваў складанейшыя станкі.

Цяпер Іван Піліпавіч — кіраўнік заводскай лабараторыі наладкі. Ён выхаваў нямала выдатных майстроў сваёй справы. Дружнай сям'ёй жывуць наладчыкі, а Іван Піліпавіч у іх нібы за бацьку.

В гадзін раницы. Кліча гудок. Вось толькі Міхаіл Піліпавіч, дзед Жанны, нікуды не спяшаецца. Цяпер яго дачка Алена адна ідзе на работу. Яна інжынер-канструктар.

Хацелася б Міхаілу Піліпавічу разам з усімі пайсці на змену, але гады не пускаюць. Ужо восьмы дзесятак ідзе. Зараз ён пенсіянер. Дзяржава забяспечыла яму заслужаны адпачынак. Цяжкім і бяспрадным было ра-

Сям'я Касабуцкіх